

OULUN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta
Historian pääsykoe 20.5.2014

Kirjoita tehtävien 1 ja 2 vastaukset erillisille papereille.

Merkitse jokaiseen paperiin nimi ja henkilötunnus.

Kokeesta saa poistua aikaisintaan 30 minuuttia kokeen alkamisen jälkeen.

Erillisen todistuksen valintakokeeseen osallistumisesta voit pyytää valintakokeen valvojalta poistuessasi koetilaisuudesta.

Palauta poistuessasi konseptipaperit ja todista henkilöllisyytesi. Muut paperit voit pitää.

Voit tiedustella saamasi koepisteet kokeen tarkastajilta 10.6. klo 12–14.

yliopistonlehtori Kari Alenius 029 448 3301

TAI

yliopistonlehtori Seija Jalagin 029 448 3363

Valinnan tulos julkistetaan viimeistään 27.6.2014 tiedekunnan ilmoitustaululla, opiskelijakeskuksessa ja opiskelijavalinnan kotisivulla.

Tehtävä 1: Yhdysvaltain presidentti Woodrow Wilson julkisti tammikuussa 1918 alla olevan ns. 14 kohdan ohjelman, jossa hän hahmotteli, mitä maailmansodan rauhansopimuksissa olisi hänen mielestään otettava huomioon. Analysoi, millaisia tekijöitä Wilsonin ohjelman taustalta on löydettävissä. Analysoi myös, missä määrin ohjelma toteutui ja miksi se toteutui juuri tietyllä tavalla.

Ohjelman kohdat

1. Avoimet, julkisesti solmitut rauhansopimukset. Niiden lisäksi ei pidä enää olla minkäänlaisia salaisia kansainvälisiä sopimuksia.
2. Merenkulun ehdoton vapaus.
3. Vapaakauppa valtioiden välillä.
4. Riittävät takuut kansallisen aseistuksen vähentämiselle alimpaan tasoon, jota sisäinen turvallisuus edellyttää.
5. Kaikkien siirtomaita koskevien vaatimusten puolueeton sovittelu siten, että suvereniteettikysymyksiä määriteltäessä alkuperäiskansojen etujen on oltava yhtä painavia kuin osallisena olevan hallituksen oikeutettujen vaatimusten.
6. Venäjän koko alueen tyhjentäminen miehitysjoukoista ja Venäjän hyväksyminen vapaiden kansojen yhteisöön sen itsensä valitsemien instituutioiden johdolla.
7. Vieraiden sotajoukkojen poistuminen Belgiasta ja sen suvereniteetin palauttaminen.
8. Koko Ranskan alueen vapauttaminen, valloitetujen alueiden palauttaminen ja Preussin Ranskalle vuonna 1871 tekemien, Elsass-Lothringenia koskevien vääryyksien korjaaminen.
9. Italian rajojen tarkistaminen noudattamaan selvästi tunnistettavia kansallisuusrajoja.
10. Vapaus omaehtoiseen kehitykseen annettava Itävalta-Unkarin kansoille, joiden paikan kansakuntien joukossa toivomme olevan turvattu ja varmistettu.
11. Romania, Serbia ja Montenegro on tyhjennettävä miehitysjoukoista ja miehitettyt alueet palautettava. Serbialle on suotava vapaa pääsy merille, ja Balkanin valtioiden keskinäiset suhteet määrättävä noudattamaan historiallisesti vakiintuneita alamaisuus- ja kansallisuusrajoja. Balkanin valtioiden poliittisen ja taloudellisen riippumattomuuden sekä alueellisen koskemattomuuden kansainvälisistä takuista pitää sopia.
12. Ottomaanien valtakunnan turkkilaiselle osalle on taattava turvattu suvereniteetti, ja muille Turkin hallinnassa oleville kansallisuuksille pitäisi varmistaa kiistämätön turvallisuus ja ehdottoman häiritsemätön mahdollisuus omaehtoiseen kehitykseen. Dardanellit pitää avata pysyvästi kaikkien maiden laivojen ja kaupan vapaaksi kauttakulkuväyläksi kansainvälisten takuiden turvin.
13. Puolasta on tehtävä itsenäinen valtio niin, että siihen kuuluisivat puolalaisen väestön kiistattomasti asuttamat alueet. Sille on taattava vapaa ja turvattu pääsy merelle. Sen poliittinen ja taloudellinen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus on taattava kansainvälisellä sopimuksella.
14. Erytisten sopimusten nojalla pitäisi muodostaa kansojen yleinen yhteenliittymä, joka myöntäisi suurille ja pienille valtioille yhtäläisesti poliittisen itsenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden takuut.

TEHTÄVÄ 2

Lue oheiset artikkelit ja vastaa alla olevaan tehtävään.

Selvitä yhteiskunnallista tilannetta, johon artikkelit liittyvät, sekä niiden taustalla vaikuttavia ajattelutapoja.

ARTIKKELIT:

N. K. T.: "Miehen ja naisen tasa-arvoisuus". *Kotiliesi* 21, 1958.

Ronald McKie: "Samapalkkaisuus: Feminismin kuolema" [Equal pay. The death of feminism]. *The Australian Women's Weekly* 9.4.1958.

Miehen ja naisen tasa-arvoisuus

N.K.T.

Annapa vain näiden sanojen tulla naiseläjän korviin tai silmiin niin vaikutus on sama kuin jos vilautet härälle punaista. On täysi syy kysyä: paljonko lopultakaan on edistytty koko kulttuurin aikana? Teoriassa kyllä ja käytännössäkin muutamissa enemmän tai vähemmän toisarvoisissa asioissa; varsinaisessa *joka-naisen arkielämässä* ei juuri vaivaisia vaaksaa. Jos poikkeuksia on, ei enempää kuin sääntöä vahvistamaan.

Näin on:

Kun sisaret ja veljet tavallisessa suomalaisessa kodissa yhdessä varttuivat noin kouluikään, alkaa eriarvoisuus. Ajattele oma kotiasi, sukulaista ja naapuriperheitäsi ja vastaa rehellisesti: kuinka monessa tytöt ja pojat tekevät yhtä paljon yhteisen kodin töitä? Ellei astiapesuja, lakaisuja, pienten hoitamisia yms. vuorotella, mitä pojat tekevät tyttöjen työskennellessä? Eivätköhän vain lue jännätä tai poiki pihalla palloa? Ei ollenkaan pikku juttu; juuri tästä se alkaa!

Mennäänpä sitten ikää eteenpäin – vaikka tansseliin. Tytöt istuvat kuin leivokset tarjottimella ja pojat valikoivat. Ja ken ei vain ole korea ja hemaisevä silmälle, siihen jää penkille kuivettumaan. Mitkä surkea alennustila – ei yksin hänelle, jonka vierestä vietin, vaan kaikille tytöille tuo itsensä tarjolleminen ja pariksi pääsemisen norkominen!

Onko naisella sielua? On tai ei, mutta ruumis on! kerroopa sitten sanomalehti prinssessasta tai naapurin isäntä karjakosta, niin ulkonäkö on näössä aina ensiarvoinen. Mies taas punnitran ns. henkisten ominaisuuksiensa perusteella. Tässä miesten maailmassa ovat naisten henkiset

ominaisuudet yhä toisarvoisia.

Entä edelleen? Kun nuori vaimo odottaa lasta, on hän merkity. Tutut ja tuntemattomat voivat nähdä hänen tilansa. Useimpia se ulosuttaa ja hävetää, tulevatihan hänen salaiset hetkensä näin päivän silmiin. Miksei huolto merkitse myös toista osapuolta, kasvata vaikka myhkyrää osaan tai leukaan, että kaikki voisivat häneistäkin nähdä, mitä hän on tehnyt?

Saako jatkaa? Jaaköön nyt huomiioon ottamatta kaikki sellainen, jossa huolto – biologia – aiheuttaa eriarvoisuutta. Ihmisten omassakin vallassa on kylliksi esimerkiksi sopivia asioita. Katsoapa omaasi ja toisten arkista perhe-elämää! Kumpi on selvennin oija, kumpi vapaa kotielämän velvollisuuksista? Montako pariskuntaa tiedät, joista molemmilla on yhtiä monena iltana viikossa vapaata pienten lastensa hoitamisesta? Kumpi voi päivätyönsä jälkeen iltaisin ja sunnuntaisin minkään esämättä kuluttaa aikansa mielensä mukaan: lukien, loikoen, kyläillen? Kumpi on kiinni perheen ruokkimisessa, kotieläinten hoitamisessa tai pienten lasten vuoksi? Jos kerran koti on yhteinen ja lapset ovat yhteisiä, eikä niistä koituvan työn pitäisi myös jakautua *tasaa*. (Täydellinen oikeudenmukaisuus edellyttäisi esim. sellaista työajakoa, että koska äiti joutuu luonnon pakosta yksin kestäämään ja kärsimään lapsen odottamisen ja synnyttämisen vaikeit ja tuskat, olisi lapsi sitten kun äiti ei enää ole hänelle aivan välttämätön, vuorostaan lähinnä isän hoidettavana samanvertaisen ajan.) Erikoisesti ansioidit joutuvat tuntemaan orjanarvoisuutensa, kun useimmat heistäkin joutuvat joko aivan yksin tai sängen vājāvaisen koiāvun turvin huolehtimaan muka yhteisestä kodista.

Puhutaan mitä puhutaan, mutta ikäneitöjen ei ole sen parempi. Heidän osansa on toinen kahdesta pahasta – kolmatta valinnanvaraa kun ei ole. Yleinen mielipide ei monista kauniista kirjoituksista huolimatta ole muuttunut: he ovat epäkelvoja, kun eivät ole saaneet miestä, eivät ainakaan niin hyvää kuin olisivat halunneet. Naimattomat miehet taas eivät ole huolineet vaimoa. Ero on siis aivan selvä. Yksinäisyydestäkin naisilla on monia vaikeuksia, joita ei ole yksinäisillä miehillä.

Samasta työstä sama palkka! Tänäänkin vain tyhjä isku lause. Monilla aloilla, joilla miehet ja naiset tekevät samaa työtä, on heidän työssavutuksessaan eroa – naisten ovat parempia! Poikkeuksia on puoliin ja toisiin, mutta yleensä naiset ovat ahkerampia ja perusteellisempia. Silti he eivät vaadi parempaa palkkaa kuin miehet – samaa väin.

Joskin jotkut naiset ovat päässeet jopa ministereiksi, kansanedustajiksi tai muiksi pylväiksi, se ei kumoa tosiasiaa, naisen selvää alempiarvoisuutta miehen rinnalla. Vertailu on tehtävä kansan syvien rivien arkielämässä, siinä *naiisten enemmistö* elää.

Vanha toteamus ”tyttö syntyi, tyhjä syntyi” sanoo vain osan yhäkin täyrtä totta olevasta naisen aseman heikkomuudesta itse luomakunnan kruunuun verrattuna. Ns. iloisen perhetapahtuman ilmoituksen tekstiin tulisikin aina lisätä lihavin kirjaimin tyttöjen yhteydessä muuan sana: *Syntynyt terve tyttö parha.*

Samapalkkaisuus: Feminismin kuolema

Ronald McKie

Pääministeri Cahillin suunnitelma taata New South Walesin naisille sama palkka samasta työstä voi aiheuttaa Australian yhteiskunnalle merkittäviä ongelmia.

Sosiologian professori Morven Brown toivoo, että Cahillin suunnitelma samapalkkaisuuslaiksi tuo näkyviin sen mitä hän kutsuu "australialaisen perheen masentavaksi tilaksi."

Siksi samapalkkaisuuslaki onkin parasta mitä New South Walesissa on pitkään aikaan tapahtunut.

– Olemme tulleet tilanteeseen, jossa lasten saanti on lähes rangaistava teko, erityisesti perheelliselle naiselle, sanoo Morven Brown, joka on New South Walesin teknillisen yliopiston sosiologian professori.

Hänen näkemyksensä eivät perustu tutkimukseen, koska Australiassa ei ole juuri lainkaan tutkimusta perheistä ja naisten teollisuustyöstä. Näkemykset perustuvat havaintoihin yhteiskunnan taloudellisista ja sosiaalisista trendeistä.

– Ensin on tunnustettava yksinkertainen tosiasia: Kun samapalkkaisuus naisille toteutuu, feminismi kuolee. Vuosikymmenien ajan naiset ovat elämöineet oikeuksiensa puolesta mutta kun taloudellinen tasa-arvo toteutuu poliittisen tasa-arvon lisäksi – se naisilla jo on – naissukupuolella on enää hyvin vähän taistelun aihetta. Pitkän tasa-arvotaistelun päättyminen sen sijaan nostaa esiin seuraavan suuren poliittisen ja yhteiskunnallisen kamppailun, joka näkemykseni mukaan liittyy kysymykseen australialaisen perheen taloudellisesta ja sosiaalisesta orjuudesta.

Korkeammat kustannukset

Pyysin professoria selittämään, miksi perheen nykyinen ahdinko pahenisi entisestään.

– Sama palkka, joka nostaa jo ennestään kalliita asuinkustannuksia, laskee miesten todellisia tuloja ja tekee vaimojen työhön menosta ja työssä pysymisestä yhä tärkeämpää. Todennäköisesti tämä johtaa avioitumisiän nousuun ja pitää vaimot työelämässä pidempään avioitumisen jälkeen. Tästä seuraa, että lapsia, vieläpä aiempaa vähemmän lapsia, syntyy nuorille pareille myöhemmin kuin nykyään.

– Perheen vankka ankuroituminen kotiin ja tyytyväisyys kotipiiriin selittää Australian vähäistä yhteisöllistä elämää. Ja koska perhe ja koti ovat vahvoja, australialaisnaisten vahvin rooli onkin kotirouva ja äiti. Jo nyt naiset kuitenkin ovat perustavanlaatuisen psykologisen ristiriidan edessä; taloudellinen tasa-arvoisuus pahentaa tätä ristiriitaa sekä naimisissa olevien että naimattomien naisten elämässä.

Käy töissä tai avioidu

– 50, sata vuotta sitten avioliitto merkitsi useimmille naisille uraa, työtä, kotia, kaikkea. Ne harvat, jotka eivät avioituneet, kärsivät vanhanpiian leimasta – hölmöä mutta totta. Suurimmalla osalla naisista ei ollutkaan elämässään muuta ongelmaa kuin saada avioliittonsa toimimaan. Tänä päivänä naisten täytyy kuitenkin painia yhä enemmän emansipaatoristiriidan, työn eli kutsumuksen ja avioliiton ja lasten, välillä. Ja taloudellinen tasa-arvo pahentaa ristiriitaa vielä lisää.

Pyysin professori Brownia kertomaan tarkemmin siitä, miksi perhe on hänen mielestään etusijalla.

– Naimatonta naista ei enää pidetä "vanhana piikana", ja vaikka hän ei ehkä löydäkään onnea avioliiton ulkopuolelta, naimattomuus riistää häneltä vain julkisen hyväksynnän, joka tulee vain avioliitossa. Naimaton nainen voi olla taloudellisesti riippumaton, pukeutua hyvin, liikkua ja matkustella vapaasti, vaihtaa työpaikkaa ja nauttia elämästään täysillä. Todellinen ongelma onkin, että kuilu naimattoman naisen elämän ja naimisissa olevan perheenäidin elämän välillä on kasvamassa – naimisissa olevien naisten tappioksi.

– Taloudellinen tasa-arvo lisää kuilua ja kasvattaa naimisissa olevien miesten taloudellista taakkaa; he ovat tiukasti sidoksissa työhönsä mutta eivät kohtaa sitä samaa psykologista ristiriitaa, joka riivaa naisia.

- Lasten hankinnasta tuleekin uhraus, varsinkin naisille. Perheen perustamisesta syntyvä tyydytys ei ehkä riitäkään kompensoimaan naisten tekemiä uhrauksia – vaatteita, huvituksia, mukavuuksia, jne.
- Todellinen vaara piileekin siinä, että taloudelliseen riippumattomuuteen tottuneet tytöt miettivät kahdesti ennen kuin suostuvat lasten vaatimiin uhrauksiin.

Vanhanpojan vero

– Samapalkkaisuus korostaa tätä vaaraa ja nostaa esiin tarpeen auttaa ja tukea pariskuntia lapsineen. Matalampi verotus, korkeammat lapsilisät, suuremmat asuntolainat, vanhanpojan tai vanhanpiian vero – nämä ovat joitakin keinoja, joilla lamaantuneita perheitä, erityisesti perheenäitejä voitaisiin auttaa kuromaan umpeen kuilua taloudellisesti riippumattomiin eli naimattomiin ja lapsettomiin pariin.

– Samapalkkaisuuden myötä otamme ensimmäisen askeleen kohti täyttä taloudellista tasa-arvoisuutta, mikä kuitenkin perustuu enemmän yksilöiden tarpeisiin kun taas yleisen palkkatason sääntely pohjautuu yhteiskunnalliseen harkintaan.

– Jos pidämme avioliittoa ja lapsia sosiaalisesti tavoiteltavina – ja olen varma että näin on – meidän olisi annettava etusija perheille ja tuettava niitä. Tämä on nähdäkseni tulevaisuuden suurimpia poliittisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä.

Sitten professori Brown palasi nykynaisen perusongelmaan, joka liittyy perheeseen.

– Nykynaisilla on kaksi keskenään ristiriitaista roolia, ja konflikti niiden välillä pahenee, kun samapalkkaisuus, teollisuuden automatisointi ja lyhenevät työpäivät kannustavat yhä useampia naisia työelämään. Ristiriita on työssä menestymisen ja avioliiton sekä lasten välillä. Molemmat ovat naisille tärkeitä. Tämä ristiriita kalvaa naisia ja tekee niin jatkossa vielä enemmän.

Syvempi ristiriita

– Mitä useammat naiset astuvat työelämään sitä enemmän he innostuvat työstään – aivan kuten miehetkin – ja sitä pahemmaksi naisten kokema ristiriita muodostuu. Jos työn tarjoamat edut painavat vaakakupissa avioliittoa ja lapsia enemmän, yhä harvemmat naiset ovat valmiita uhrautumaan perheen perustamiseksi.

Kysyin professorilta, aiheuttaisiko samapalkkaisuus muita yhteiskunnallisia ongelmia.

– Se tulee vaikuttamaan miehen asemaan ja arvovaltaan ja voi jopa johtaa siihen, että mies tuntee itsensä taloudellisesti heikommaksi, mutta siihen hänen täytyy tottua.

– Samapalkkaisuus muuttaa myös perheen sisäisiä rooleja ja voi ehkä tehdä avioliitosta enemmän kumppanuussuhteen.

– Ja näin voi käydä vaikka vaimo ei olisikaan työssä, sillä hänellä on tunne, että halutessaan hän voi kilpailla ja olla taloudellisesti samanarvoinen miehensä kanssa, ja että hän voi mennä työhön jos haluaa tai jos se on välttämätöntä.

– Samapalkkaisuus muuttaa varmasti myös nuorempien miesten ja naisten välisiä suhteita, koska vaikka aina on miehiä jotka vievät naisen ulos ja tarjoavat tälle kaikenlaista, tytöt joutuvat jatkossa yhä enemmän itse maksamaan huvituksistaan.

– Varsinainen ongelma tuleekin siitä, että tytöllä on käytettävissään enemmän rahaa kuin miehellä; hänellä on varaa hienompiin vaatteisiin ja jännittävämpään elämään, ja mies, joka raataa edetäkseen urallaan, ei voi eikä ehdi kuluttaa rahaansa ja aikaansa tyttöön.

– Nämä asiat vaikuttavat väistämättä myöhemmin, kun nuori nainen joutuu tekemään valinnan työn ja perheen välillä.

Artikkeli on julkaistu *The Australian Women's Weekly* -lehdessä 9.4.1958.